

Guia docent

Taller de documentació: citacions i referències bibliogràfiques

Núria Prat; Montserrat Yepes; Eduard Elosegui; Noèlia Càrdenas

Gener, 2014

1. Objectius

- Ser respectuós amb la propietat intel·lectual dels autors dels textos, les imatges, les fotografies, els gràfics, els esquemes, els dibuixos, els vídeos, la música, etc.
- Responsabilitzar-se de fer un ús correcte de la informació obtinguda i citar les fonts d'informació en els textos propis
- Saber identificar les diverses fonts d'informació.
- Saber distingir entre citar i referenciar les fonts d'informació
- Saber elaborar una bibliografia (l·listat de referències) de les fonts consultades.
- Adquirir l'hàbit de consultar la normativa APA per fer una citació de les fonts i una elaboració correcta de la bibliografia en els textos propis.

2. Continguts

2.1 El plagi

És una bona pràctica utilitzar la informació d'altres per conèixer, aprendre i millorar, sempre que la utilitzem amb respecte i reconeguem les fonts de les quals l'hem obtingut. Tot el contrari és copiar per sortir del pas sense esforç.

La informació d'altres és propietat intel·lectual dels altres, encara que obtenir-la no hagi tingut un cost directe o que hi haguem accedit a través d'Internet.

El plagi és «l'acte de presentar el treball d'un altre o les seves idees com a pròpies» (CRAI UB, 2007). Per tant, plagiar és utilitzar les paraules d'un altre, copiar un text d'un altre, fent-hi petits canvis en el llenguatge per dissimular-ho, sense destacar entre cometes les paraules citades i obviant la font o citant-la de manera incorrecta.

La citació de les fonts d'informació en els vostres treballs acadèmics i d'investigació és un indicador de rigor, científicitat, responsabilitat i qualitat.

2.2 Diversitat de fonts documentals

Hi ha una gran diversitat de fonts documentals: monografies, revistes, webs, blogs, tesis, lleis i normatives, documents audiovisuals (vídeos, films, etc.), i diversos suports (paper, format electrònic, etc.). Distingir el tipus de font que tenim al davant i el seu suport ens facilita saber com s'ha de citar en el text i en la llista de referències bibliogràfiques.

2.3 Estils bibliogràfics

Hi ha diferents estils o sistemes de citació i referenciar els documents. Aquests estils es recullen en normatives bibliogràfiques i varien d'unes disciplines a unes altres d'acord amb tradicions acadèmiques o costums: ISO 690-2; APA, MLA; Vancouver, etc.

És important saber si hi ha un estil de citacions i referències específic recomanat pel professorat pel que fa als treballs acadèmics, o per editors i organitzadors en el cas de revistes o congressos en què voleu publicar. En el grau de Treball Social **es recomana la normativa APA**.

Podeu ampliar aquesta informació a:

<http://crai.ub.edu/ca/que-ofereix-el-crai/citacions-bibliografiques>

<http://citationmachine.net/index2.php> (eina per fer citacions de forma automàtica)

2.4 Normativa APA

Us proposem conèixer i familiaritzar-vos amb les característiques d'aquesta normativa utilitzant el document adjunt per elaborar les propostes que trobareu en les caixes de treball. No és necessari memoritzar-ne el contingut, però sí adquirir l'hàbit de consulta.

2.5 La citació de les fonts dins del text. Què és una citació? I una referència?

Una citació és la remissió que fem en el nostre text de les idees o frases de documents d'altres. La citació és la tècnica que permet al lector saber quina és la font d'on hem obtingut la informació. Per remetre'ns al document del qual hem extret les idees o frases, posem **el nom de l'autor i la data de l'obra entre parèntesis**, per exemple: **(Knapp, 2001)**.

Aquesta és una forma breu d'inserir **dins del cos principal del nostre text** la informació abreujada dels documents utilitzats, sense obligar a interrompre la lectura per consultar una nota a peu de pàgina. Al final del treball es dona una llista de totes les **referències citades** (bibliografia) amb una descripció completa, rigorosa i ordenada.

La referència és, doncs, una descripció dels documents citats en el text que ens serveix per identificar correctament el document original i ens informa de les característiques bàsiques (autor, títol, data i lloc de publicació, editorial, URL, pàgines, format) que permetran als lectors localitzar-los.

2.6 Com citem?

Us recomanem estudiar amb detall el document que trobareu dins de les caixes de treball: Prat, N., i Yepes, M. (2014). *Exemples de referències bibliogràfiques i citació en el text*. [document de treball no publicat]

En termes generals, cal distingir si féu una citació literal directa de les paraules d'una altra persona, un resum o una paràfrasi (agafar les idees d'altres i explicar-les amb les vostres paraules).

- **Per a fragments de text literal breus** (menys de 40 paraules o de 3 línies), incorporem la citació entre cometes en el nostre text i indiquem les pàgines exactes de la font.

Com apunta García (2008): “Un diagnóstico es un juicio de valor que realiza el profesional; y la programación tiene mucho que ver con las habilidades que posee ese profesional”(p.11).

(Zapata, 2010) [Fragment extret de la Carpeta d'aprenentatge de Pràctiques. Estudi de cas]

- **Per a fragments de text literal llargs** (més de 40 paraules o de 3 línies), es copia el text en un paràgraf a part, sagnat per l'esquerra.

Tenint en compte l'actitud distant del fill i la duresa de les seves paraules, em pregunto per què deu haver assistit a la visita.

El entrevistado espera que la asistente lo libere de todo dolor [...]. La presión ejercida para conseguir que la entrevistadora dé respuestas y tome decisiones se origina en el deseo de evitar el dolor emocional relacionado con la ignorancia y la incertidumbre, o con el odio a sí mismo y la culpa que surge cuando las cosas andan mal. Si la entrevistadora no está de acuerdo con estas demandas, el sujeto le dice a veces que no le da nada que valga la pena, o la convierte en objeto de su hostilidad (Salzberger, 1980, p.23).

Com a possible hipòtesi per entendre la inactivitat del Jordi em plantejo que la relació mare-fill va ser molt diferent de la relació mare-filla. Com a conseqüència d'això, el Jordi està dolgut i aquest sentiment li impedeix ajudar la seva mare, fet que el fa sentir culpable. Aquesta situació deriva en la seva hostilitat cap a la professional, que demana al Jordi que col·labori amb la mare. Ell es veu incapaç de poder actuar a causa de les seves experiències vitals.

(Zapata, 2010) [Fragment extret de la Carpeta d'aprenentatge de Pràctiques. Estudi de cas]

2.4 Elaboració de la bibliografia o llista de referències bibliogràfiques citades

Es posa al final dels treballs acadèmics, abans dels annexos, i és un recull **únicament de les fonts citades (no de totes les consultades)** del nostre text. Les referències s'ordenen seguint els criteris següents:

- Ordre alfabètic del primer element de la referència, normalment el cognom, l'entitat o el títol.
- Si hi ha diferents obres del mateix autor, es posen per ordre cronològic.
- Si hi ha referències del mateix autor i algunes s'han fet en col·laboració amb altres, primer es posen les que ha fet sol, després les coautories i després les obres compilades en què ha exercit de coordinador o editor.
- Si l'autor té diverses obres del mateix any, s'afegeix una lletra darrere l'any per marcar-ne l'ordre (2010a; 2010b, 2010c, etc.).
- Sagnat francès en la segona línia.
- La redacció de les referències segueix unes pautes específiques segons el tipus de document de què es tracti: llibres o similars; capítols de llibres; revistes; articles de revistes; webs i contribucions a blogs; documents audiovisuals; lleis, etc.

Per gestionar les vostres referències bibliogràfiques al llarg dels estudis i en projectes d'investigació, teniu a l'abast instruments com ara el Mendeley <http://crai.ub.edu/ca/que-ofereix-el-crai/citacions-bibliografiques/mendeley>

3. Desenvolupament de la pràctica a l'aula

- El grup classe es reparteix en dos grups de treball d'unes 30-40 persones cadascun. El taller té una durada total de dues hores.
- Presentació del taller i organització dels participants. Es formen 5 grups de treball que treballen simultàniament i dediquen un màxim de 15' a resoldre els continguts de cada caixa.
- Es presenten les cinc caixes de treball, que contenen materials per practicar la citació bibliogràfica dels diversos tipus de fonts:
 1. Monografies i llibres
 2. Revistes
 3. Webs i blogs
 4. Tesis
 5. Multimèdia
- L'aula s'organitza en cinc racons de treball, es distribueixen les caixes a cada espai i s'assigna un lloc d'inici a cada grup. En alguns espais, hi treballen dos grups alhora.
- Totes les caixes disposen del material que necessita l'estudiant per fer la pràctica: dues guies de treball, dos exemplars del document *Exemples de referències bibliogràfiques i citacions en el text (APA)* i el material específic de cinc fonts diferents.
- El grup disposa de quinze minuts per completar les cinc referències dels textos inclosos a cada caixa. Un cop finalitzada la feina, la caixa inicial roda cap a una altra grup (seguint les busques del rellotge) i així successivament fins a finalitzar-les totes (1 h i 15 ').
- Es recomana portar un ordinador portàtil per grup.

5. Pràctica de grup

1. Elaboració de la llista de les referències bibliogràfiques treballades en les diferents caixes de treball. Cal indicar l'absència de dades, marcant en groc la informació que falta i a on, així com el concepte absent.
2. Redacció d'un text breu d'un tema vinculat als documents citats en les caixes del taller en el que heu d'incloure:
 - Una cita literal de menys de 40 paraules o 3 línies

- Una cita literal de més de 40 paraules o 3 línies
- Una cita no literal (parafrazegei)

3. 2a sessió de correcció per iguals de l'activitat d'un grup diferent al propi

6. Avaluació

- Assistència obligatòria
- Qualificació: 15 % sobre la nota final.
- Criteris de correcció:
 - Presentació acurada de la llista per ordre d'autors i sagnat
 - Redacció de les citacions correctament
 - Correcció entre iguals d'una pràctica d'un altre grup anònima. S'assenyala l'errada i s'indica l'alternativa correcta.